

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

P/18/001

LKR.410.001.18.2018

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków

T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44

lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie ¹ ul. Lubicz 46, 31-512 Kraków
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Prof. dr hab. Konrad Wołowski, Dyrektor (od 1 kwietnia 2011 r.) (dowód: akta kontroli str. 4-5)
<i>Podstawa prawna</i>	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Krakowie
<i>Kontroler</i>	Monika Gruszczyńska-Jasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LKR/12/2018 z dnia 10 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli była ocena wykorzystania przez Instytut Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk w 2017 r. dotacji na utrzymanie potencjału badawczego oraz środków na stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców. Kontrola obejmowała także prawidłowość wydatkowania w 2017 r. środków przyznanych przez Narodowe Centrum Nauki oraz Narodowe Centrum Badań i Rozwoju na realizację wybranych projektów badawczych.

Oceny dokonano przy uwzględnieniu kryteriów legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

Instytut Botaniki PAN został powołany, jako samodzielna placówka naukowo-badawcza Polskiej Akademii Nauk, uchwałą Prezydium PAN nr 29/55 z dnia 24 lutego 1955 r.³ Przedmiotem działania Instytutu jest prowadzenie badań naukowych w dziedzinie nauk biologicznych oraz upowszechnianie wyników tych badań. Do zadań IB PAN należy w szczególności:

- prowadzenie prac badawczych w zakresie: systematyki, geografii i ekologii roślin i grzybów oraz paleobotaniki,
- kształcenie pracowników naukowych oraz specjalistów o szczególnych kwalifikacjach w dyscyplinach biologii i ekologii w zakresie botaniki,

¹ Dalej zwany także: Instytut, Instytut Botaniki PAN, IB PAN.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524, zwana dalej ustawą o NIK.

³ Wcześniej, uchwałą 3/0/53 Sekretariatu Naukowego Prezydium PAN z dnia 5 października 1953 r., powołano Zakład Botaniki PAN; decyzją Nr 18/86 Sekretarza Naukowego PAN z dnia 10 czerwca 1986 r., Instytutowi nadano imię Władysława Szafera, wybitnego uczonego i profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, inicjatora powstania tej placówki naukowo-badawczej.

- współpraca z uczelniami, instytutami badawczymi i towarzystwami naukowymi, w szczególności w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych,
- rozwijanie międzynarodowej współpracy naukowej przez tworzenie konsorcjów naukowych i prowadzenie projektów badawczych wspólnie z partnerami zagranicznymi,
- przekazywanie wyników prac naukowych do praktyki, upowszechnianie wiedzy botanicznej oraz prowadzenie działalności wydawniczej,
- wykonywanie innych zadań wynikających z obowiązujących przepisów oraz zleconych przez władze PAN.

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁴ wykorzystanie w 2017 r. przez Instytut Botaniki PAN dotacji z budżetu państwa na utrzymanie potencjału badawczego oraz wykorzystanie środków Narodowego Centrum Nauki na realizację wybranych projektów badawczych.

Dotacje przyznane na utrzymanie potencjału badawczego, badania naukowe i prace rozwojowe, w tym zadania służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, wydatkowano zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i złożonymi wnioskami.

Realizowane zadania były zgodne z planami działalności statutowej oraz planem finansowym Instytutu na 2017 r.

Poddane szczegółowej kontroli dwa projekty finansowane ze środków Narodowego Centrum Nauki, na które w 2017 r. wydatkowano łącznie 366,8 tys. zł, realizowano zgodnie z wytycznymi i zawartymi umowami.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość, polegająca na przekazaniu z opóźnieniem partnerowi projektu „Zmiany w ekosystemie w wyniku inwazji *Reynoutria japonica*: powiązanie ilości i chemicznej jakości biomasy roślinnej z właściwościami gleby” środków finansowych należnych na 2017 r., nie miała wpływu na ogólną prawidłową działalność Instytutu w zakresie objętym kontrolą.

V. Wyniki kontroli

1. Dane ogólne

W 2017 r. Instytut Botaniki PAN otrzymał z budżetu państwa łącznie 10 398,6 tys. zł dotacji (wszystkie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego), w tym:

- 8 716,6 tys. zł (83,8%) dotacji podmiotowej na utrzymanie potencjału badawczego,
- 99,1 tys. zł (1%) dotacji celowej na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich,
- 835,7 tys. zł (8%) dotacji podmiotowej na utrzymanie specjalnego urządzenia badawczego „Kolekcje roślin flor współczesnych i kopalnych oraz grzybów IB PAN”,
- 58,5 tys. zł (0,6%) dotacji podmiotowej na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla doktorantów,
- 561,7 tys. zł (5,4%) dotacji celowej na zakup komory fitotronowej wielkogabarytowej typu „Walk in” do hodowli roślin, przekwalifikowanie i szkolenie dwóch pracowników oraz organizację nowych stanowisk pracy w ramach restrukturyzacji,
- 127 tys. zł (1,2%) dotacji celowej na modernizację eksperymentalnej szklarni zimowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą Stacji Terenowej Zakładu Ekologii IB PAN w Szarowie.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

W wyniku realizacji zadań z tych dotacji w 2017 r. uzyskano następujące efekty, m.in.:

- prowadzono badania w ramach 42 krajowych tematów badawczych, wynikających z działalności statutowej;
- realizowano 15 innych tematów badawczych,
- realizowano 5 grantów finansowanych przez podmioty zagraniczne oraz 7 grantów wewnętrznych IB PAN dla młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich,
- w zbiorach i kolekcjach botanicznych przybyło ponad 13 tys. okazów, arkuszy bądź torebek zielnikowych i preparatów paleobotanicznych,
- w Bibliotece IB PAN przybyło 365 woluminów, a z zasobów bibliotecznych korzystało 1322 czytelników,
- w Dziale Wydawnictw wydano 8 pozycji o łącznej objętości 153,2 arkusza wydawniczego
- wydano drukiem 196 publikacji (pracownicy IB PAN byli współautorami dwóch monografii; autorami 98 artykułów oryginalnych, w tym 68 w czasopismach z bazy JCR; 25 innych artykułów, m.in. popularnonaukowych; sześciu rozdziałów w książkach, 64 streszczeń konferencyjnych i jednej publikowanej recenzji),
- pracownicy IB PAN wykonali m.in. 21 ocen projektów zagranicznych, 10 recenzji rozpraw doktorskich (w tym 2 zagranicznych), 2 oceny osiągnięć naukowych oraz pozostałej aktywności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej w postępowaniach o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, jedną zagraniczną ocenę wniosku o zatrudnienie na stanowisku profesora, 101 recenzji wydawniczych, 88 ekspertyz i konsultacji oraz 125 innych opinii naukowych,
- pracownicy Instytutu byli opiekunami 13 doktorantów Studium Doktoranckiego Nauk Przyrodniczych Polskiej Akademii Nauk oraz sześciu innych doktorantów; pełnili także rolę promotora trzech magistrantów;
- 12 osób odbyło staż (od 14 do 272 dni) w Instytucie,
- IB PAN był współorganizatorem 2 krajowych i 3 międzynarodowych imprez naukowych,
- zorganizowano 44 wyjazdy zagraniczne: badawcze, szkoleniowe, organizacyjne i konferencyjne,
- pracownicy Instytutu uczestniczyli w 20 ogólnopolskich zjazdach naukowych (na których wygłoszono 26 referatów i przedstawiono 8 plakatów), 30 międzynarodowych zjazdach naukowych (na których wygłoszono 28 referatów i przedstawiono 27 plakatów),
- Instytut prowadził współpracę międzynarodową na podstawie bezpośredniego porozumienia z Herbario Nacional de Bolivia, Universidad Mayor de San Andrés w La Paz i w ramach umów centralnych z Bulgarian Academy of Sciences, Institute of Biodiversity and Ecosystem Research oraz Université des Sciences et Technologies de Lille, a także bezumownie z 26 innymi zagranicznymi jednostkami naukowo-badawczymi.

Problematyka naukowa obejmowała podstawowe kierunki botaniczne uprawiane w Instytucie, tj. taksonomię roślin i grzybów, bioróżnorodność, florystykę, fitogeografię, ekologię i paleobotanikę.

Ponadto w ramach dotacji celowych m.in.:

- zakupiono komorę fitotronową wielkogabarytową typu „Walk in” do hodowli roślin,
- przeprowadzono modernizację eksperymentalnej szklarni zimowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą Stacji Terenowej Zakładu Ekologii IB PAN w Szarowie.

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 14, 630-643)

2. Prawidłowość wykorzystania i rozliczenia dotacji z budżetu państwa

2.1. Dotacja na utrzymanie potencjału badawczego Instytutu Botaniki PAN

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W dniu 14 września 2016 r. Instytut przesłał do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wniosek o przyznanie dotacji na utrzymanie potencjału badawczego oraz dotacji na finansowanie działalności polegającej na prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich.

Środki z dotacji przeniesione z 2016 r. wyniosły 3 459,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 10-13)

Środki z dotacji podmiotowej na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla doktorantów wykorzystano w wysokości 51,3 tys. zł (87,7%), a z pozostałych dotacji (wymienionych w punkcie 1) w całości, na zadania określone we wnioskach oraz zgodnie z decyzjami o ich przyznaniu.

(dowód: akta kontroli str. 44-107, 416-452, 466-570)

2.1.2. W sierpniu 2017 r. Instytut złożył wniosek⁵ w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego o przyznanie dotacji na utrzymanie potencjału badawczego z tytułu zdarzenia losowego. Zdarzeniem tym było fizyczne rozdzielanie wspólnej, istniejącej formalnie od 31 maja 1968 r. a faktycznie od 1953 r., Biblioteki Instytutu Botaniki PAN i Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (dalej: *IB UJ*), w związku z planowanym przeniesieniem *IB UJ* na teren Kampusu Uniwersytetu Jagiellońskiego we wrześniu 2017 r. oraz wcieleniem księgozbioru *IB UJ* do zbiorów Biblioteki Nauk Przyrodniczych UJ. Wnioskowana kwota dotacji opiewała na sumę 347,6 tys. zł, która miała pokryć m.in. realizację następujących zadań:

- 1) inwentaryzację zbiorów Biblioteki *IB PAN* (112 300 woluminów) w trakcie rozdziału i po rozdziale, uzgadnianie kont czytelników oraz dokonanie spisu z natury zasobów bibliotecznych w magazynach,
- 2) przeprowadzkę zbiorów Biblioteki *IB PAN* z magazynu należącego do *IB UJ* (na ul. Kopernika) do pomieszczeń magazynowych Instytutu Botaniki PAN (na ul. Lubicz),
- 3) zakup niezbędnego sprzętu i materiałów (w tym pojemników plastikowych do przenoszenia zbiorów bibliotecznych, odkurzacz z filtrem HEPA do czyszczenia księgozbioru, środków czystości do mycia regałów, szaf i pomieszczeń magazynowych, odzieży ochronnej – fartuchów, rękawic, maseczek),
- 4) odbudowę i uzupełnienie księgozbioru (z uwagi na dotychczasowy naprzemienny zakup wydawnictw przez oba Instytuty),
- 5) fumigację zbiorów przewiezionych z magazynu zewnętrznego należącego do *IB UJ*,
- 6) prace introligatorskie, ze szczególnym uwzględnieniem najcenniejszych dzieł oraz wydawnictw współprawnych należących do różnych właścicieli (*IB PAN/IB UJ*) po ich fizycznym rozdzieleniu,
- 7) przystosowanie pomieszczeń znajdujących się w piwnicach tzw. starego budynku, przeznaczonych na magazyny zbiorów bibliotecznych (remont, adaptacja, doposażenie) oraz remont pomieszczeń bibliotecznych i magazynowych zwolnionych przez *IB UJ*,
- 8) uzupełnienie wyposażenia stanowisk pracy (zakup niezbędnego sprzętu komputerowego z oprogramowaniem do obsługi czytelników, mebli, materiałów biurowych i introligatorskich o naprawę, konserwacji i ochrony zbiorów),

⁵ Wniosek wpłynął 10 sierpnia 2017 r. do elektronicznej bazy wniosków OSF.

- 9) koszty osobowe związane z dodatkowymi czynnościami pracowników Biblioteki IB PAN oraz zatrudnieniem dodatkowych osób na prace zlecone do pomocy przy inwentaryzacji zbiorów (spis z natury) i selekcji księgozbioru.

(dowód: akta kontroli str. 571-600)

Decyzją Nr 4604/E-37/S/2017-1 z 9 listopada 2017 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego odmówił przyznania dotacji podmiotowej na utrzymanie potencjału badawczego z tytułu zdarzenia losowego, o którą wnioskował Instytut. W uzasadnieniu decyzji podniesiono, że zaistniałe zdarzenie, mimo że ogranicza pracę IB PAN i spowodowało utrudnienia w realizacji zadań badawczych, nie miało cech zdarzenia losowego, czyli niespodziewanego, nieprzewidywalnego, spowodowanego zarówno działaniem sił przyrody, jak i działaniem innego człowieka, niemożliwego do uniknięcia i niezależnego od woli osoby wywodzącej z niego skutki prawne.

(dowód: akta kontroli str. 601-603)

2.1.3. W dniu 16 listopada 2017 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpłynął wniosek Instytutu o zwiększenie dotacji na utrzymanie potencjału badawczego z tytułu szczególnych potrzeb jednostki naukowej. Wniosek uzasadniono koniecznością podjęcia, po restrukturyzacji przeprowadzonej w roku poprzedzającym rok przyznania dotacji, nowych zadań mających na celu podniesienie efektywności działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej, uwzględniając wpływ tych zadań na rozwój innowacyjności gospodarki. Zadania te miały na celu reorganizację i restrukturyzację Instytutu w zakresie funkcjonowania biblioteki naukowej IB PAN w nowych warunkach, po jej formalnym rozdzieleniu z biblioteką naukową IB UJ i przywróceniu jej roli centralnej biblioteki botanicznej, o wyjątkowo bogatym i unikatowym księgozbiorze.

(dowód: akta kontroli str. 604-617)

Decyzją Nr 4604/E-37/S/2017-1 z 14 grudnia 2017 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego odmówił zwiększenia dotacji na podjęcie działań wnioskowanych przez Instytut. Jako przyczynę odmowy w uzasadnieniu decyzji podano brak okoliczności, które uzasadniałyby zwiększenie dotacji w trybie art. 18 ust. 6 ustawy o zasadach finansowania nauki⁶ i § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich⁷. Na podstawie przedłożonych wraz z wnioskiem dokumentów Minister uznał, że w 2017 r. IB PAN był w trakcie restrukturyzacji, która rozpoczęła się w 2016 r., i na finansowanie której Instytut otrzymał z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotację celową w wysokości 601,7 tys. zł. Minister uznał, że finansowanie zadań, o których była mowa we wniosku, należy zrealizować w oparciu o dotację bazową, otrzymaną przez IB PAN na 2017 r. w wysokości 8 716,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 618-620)

Pismem z 8 stycznia 2018 r. Dyrektor Instytutu Botaniki PAN zwrócił się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jako argument podał, że dotacja celowa przyznana w ramach restrukturyzacji była ściśle związana z rozwojem działalności naukowo-badawczej w zakresie badań ekologicznych i została przeznaczona na rozwój Stacji Badawczej Zakładu Ekologii IB PAN w Szarowie. Przyznane środki zostały wykorzystane na zakup komory fitotronowej wielkogabarytowej typu „Walk in”, przekwalifikowanie i szkolenie dwóch pracowników oraz organizację nowych stanowisk pracy. Wniosek Instytutu był zaś podyktowany szczególną sytuacją, związaną z rozdzieleniem zbiorów bibliotecznych IB PAN i IB UJ, istniejących jako wspólny księgozbiór od 65 lat, i przywrócenie bibliotece naukowej IB PAN statusu sprzed rozdziału,

⁶ Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2018 r., poz. 87).

⁷ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 września 2015 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości dotacji i rozliczania środków finansowych na utrzymanie potencjału badawczego oraz na badania naukowe lub prace rozwojowe oraz zadania z nimi związane, służące rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich (Dz. U. poz. 1443 ze zm.).

tj. centralnej biblioteki botanicznej, poprzez odbudowę księgozbioru, stanowiącego nieodzowną bazę do prowadzenia badań naukowych. Dyrektor podniósł też, że w budżecie Instytutu ani na 2016 r., ani na 2017 r. nie zaplanowano kosztów na prace związane z restrukturyzacją biblioteki.

(dowód: akta kontroli str. 621-622)

Pismem z 8 lutego 2018 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego poinformował, że na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o zasadach finansowania nauki wnioskodawca może zwrócić się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji w przypadku naruszenia procedury konkursowej lub innych naruszeń formalnych przy przyznawaniu środków finansowych. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Instytut przedstawił zastrzeżenia merytoryczne do rozstrzygnięć zawartych w decyzji odmawiającej zwiększenia dotacji. Z treści złożonego wniosku nie wynikało natomiast, jakie naruszenie procedury konkursowej lub inne naruszenie formalne miało miejsce. W związku z powyższym Minister poinformował o możliwości uzupełnienia wniosku w tym zakresie w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma.

(dowód: akta kontroli str. 623)

Pismem z 15 lutego 2018 r. do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Dyrektor IB PAN ponownie zwrócił uwagę, jakie wydatki zostały zrealizowane ze środków przyznanych na restrukturyzację Instytutu w latach 2016-2017 oraz na sytuację inną niż dotychczas prowadzona restrukturyzacja, której dotyczył złożony wniosek (opisany wyżej rozdział księgozbioru naukowego). Dyrektor zwrócił się z prośbą o powtórne rozpatrzenie złożonego wniosku i uwzględnienie zawartego w nim uzasadnienia. Do 2 marca 2018 r. odpowiedź z Ministerstwa nie wpłynęła.

(dowód: akta kontroli str. 624)

2.1.4. W 2017 r. ze środków dotacji na utrzymanie potencjału badawczego (8 716,6 tys. zł) wydatkowano 8 053,5 tys. zł (92,4%). Środkami z dotacji sfinansowano: wynagrodzenia i pochodne (5 264 tys. zł, tj. 65,4%), koszty pośrednie (1 630,3 tys. zł, tj. 20,2%), koszty wydziałowe działalności statutowej (881,2 tys. zł, tj. 10,9%), materiały i energię (105,3 tys. zł, tj. 1,3%), pozostałe koszty łącznie z kosztami podróży służbowych (70,4 tys. zł, tj. 0,9%), usługi obce (51,7 tys. zł, tj. 0,7%), podatki i opłaty (31,7 tys. zł, tj. 0,4%) oraz amortyzację środków trwałych (19 tys. zł, tj. 0,2%).

Otrzymałą dotację przeznaczono na pokrycie kosztów związanych z:

- utrzymaniem infrastruktury badawczej, w tym środowiskowej biblioteki botanicznej, zakładów i pracowni naukowo-badawczych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, tj. laboratoriami i pracownikami,
- zatrudnieniem kadry naukowej i inżynierjno-technicznej,
- zakupem aparatury naukowo-badawczej, niestanowiącej dużej infrastruktury badawczej,
- prowadzeniem krajowej i zagranicznej współpracy naukowej,
- działaniami związanymi z rozwojem specjalności naukowych i kierunków badawczych oraz rozwojem kadry naukowej.

Zrealizowane zadania były zgodne z planami działalności statutowej oraz planem finansowym Instytutu na 2017 r., przyjętymi przez Radę Naukową IB PAN uchwałami nr 15/21.06.2016, nr 11/21.02.2017, nr 12/21.02.2017 i nr 17/21.06.2017.

(dowód: akta kontroli str. 8, 15-68, 97, 103, 628)

Dotacja wpłynęła na rachunek bankowy Instytutu w 12 równych transzach (pierwsza 21 lutego 2017 r., ostatnia 30 listopada 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 78-89)

3. Stypendia naukowe dla wybitnych młodych naukowców

Opis stanu faktycznego

W 2017 r. Instytut zgłosił jednego kandydata do stypendium naukowego w trybie określonym w § 2 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania stypendiów naukowych dla wybitnych młodych naukowców⁸. Kandydatura została zarekomendowana przez Radę Naukową IB PAN na posiedzeniu, które miało miejsce 21 lutego 2017 r.

Wniosek o stypendium złożono 30 marca 2017 r. w systemie teleinformatycznym OSF, wskazanym na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W dniu 7 czerwca 2017 r. wniosek został odesłany do uzupełnienia. Korekty zostały dokonane w ciągu 14 dni i wniosek odesłano do ponownej weryfikacji.

Decyzją Nr 0956/STYP/12/2017 z 25 stycznia 2018 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego odmówił przyznania środków finansowych na stypendium naukowe dla wybitnego młodego naukowca. W uzasadnieniu decyzji podano m.in., że Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał stypendia 209 osobom, których wnioski zostały ocenione na co najmniej 95 pkt w skali od 0 do 100. Wniosek naukowca z IB PAN oceniono na 88 pkt. W konkursie rozpatrywano ogółem 1159 wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 453-465)

4. Projekty finansowane ze środków pochodzących z Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju

Opis stanu faktycznego

W 2017 r. Instytut Botaniki PAN realizował ogółem 25 własnych projektów badawczych, których kierownikami byli pracownicy IB PAN, w tym 13 projektów finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki (dalej: NCN), o łącznej wartości 5 655 tys. zł. Jeden projekt był prowadzony w konsorcjum z inną jednostką naukowo-badawczą, a Instytut był liderem tego projektu. Kwota przeznaczona na realizację tych projektów w 2017 r. wyniosła 1 553,8 tys. zł. Pracownicy Instytutu brali również udział w dziesięciu innych projektach, nie będąc ich kierownikami (w tym w dwóch finansowanych ze środków NCN) oraz czterech finansowanych przez podmioty zagraniczne.

W badanym roku budżetowym Instytut nie realizował projektów badawczych ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 108-132)

Do szczegółowej kontroli wytypowano dwa projekty finansowane ze środków NCN o najwyższej wartości, których realizacja rozpoczęła się w 2017 r., tj. „Zmiany w ekosystemie w wyniku inwazji *Reynoutria japonica*: powiązanie ilości i chemicznej jakości biomasy roślinnej z właściwościami gleby” (projekt nr 2016/23/B/NZ8/00564) i „Delimitacja i filogeneza neotropikalnych gatunków *Lecanora* s.l. (lichenizujące Ascomycota, Lecanoromycetes) z Boliwii na podstawie różnych markerów molekularnych i cech fenotypowych” (projekt nr 2016/21/B/NZ8/02463).

Projekt „Zmiany w ekosystemie w wyniku inwazji *Reynoutria japonica*: powiązanie ilości i chemicznej jakości biomasy roślinnej z właściwościami gleby”, był realizowany w konsorcjum z Instytutem Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk z siedzibą w Lublinie (IB PAN był liderem projektu). Realizację projektu przewidziano na okres od 6 września 2017 r. do 5 września 2020 r. Środki finansowe na jego rzecz, przyznane decyzją Dyrektora NCN nr DEC-2016/23/B/NZ8/00564 z 16 maja 2017 r., wyniosły ogółem 955,1 tys. zł (663,4 tys. zł na pokrycie kosztów lidera i 291,7 tys. na pokrycie kosztów partnera), a na 2017 r. 505,3 tys. zł (w tym 364,9 tys. zł koszty lidera

⁸ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 października 2016 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania stypendiów naukowych dla wybitnych młodych naukowców (D. U. poz. 1801).

i 140,4 tys. zł koszty partnera). W dniu 11 września 2017 r. na rachunek bankowy IB PAN wpłynęło 505,3 tys. zł, przekazanych przez NCN. Do końca 2017 r. Instytut wydatkował na realizację projektu 223,3 tys. zł, tj. 44,2% przekazanych środków (61,2 % kosztów lidera), które przeznaczono na: zakup aparatury specjalnej (111 tys. zł, tj. 49,7%), materiały (50 tys. zł, tj. 22,4%), koszty pośrednie (26 tys. zł, tj. 11,6%), dodatki do wynagrodzeń z pochodnymi i bezosobowy fundusz płac (19 tys. zł, tj. 8,5%), podatki i opłaty (11,5 tys. zł, tj. 5,2%), pozostałe koszty, w tym podróże służbowe (5,8 tys. zł, tj. 2,6%).

(dowód: akta kontroli str. 133-172, 629)

Projekt „Delimitacja i filogeneza neotropikalnych gatunków Lecanora s.l. (lichenizujące Ascomycota, Lecanoromycetes) z Boliwii na podstawie różnych markerów molekularnych i cech fenotypowych” zaplanowano do realizacji na okres od 1 marca 2017 r. do 29 lutego 2020 r. Na realizację projektu Instytutowi przyznano środki finansowe w wysokości 768,8 tys. zł, w tym 290,4 tys. zł na 2017 r. Środki te Instytut otrzymał w dwóch równych transzach, 13 marca 2017 r. i 12 lipca 2017 r. Do końca roku budżetowego wydano 143,5 tys. zł, tj. 49,4 % przekazanych środków, które przeznaczono na: zakup aparatury specjalnej (68,9 tys. zł, tj. 48%), dodatki do wynagrodzeń wraz z pochodnymi (28,6 tys. zł, tj. 19,9%), pozostałe koszty, w tym podróże służbowe (20,4 tys. zł, tj. 14,2%), koszty pośrednie (17,2 tys. zł, tj. 12%), materiały (4,4 tys. zł, tj. 3,1%), usługi obce (2,3 tys. zł, tj. 1,6%) oraz podatki i opłaty (1,7 tys. zł, tj. 1,2%).

Zgodnie z § 4 pkt 4 i 6 umów z NCN środki niewykorzystane w danym roku przechodzą na kolejny rok realizacji projektu.

Wydatki na realizację obu projektów zostały zaewidencjonowane na wyodrębnionych kontach księgowych i poniesione zgodnie z wytycznymi projektowymi oraz zapisami umów zawartych z NCN. Przyznane środki wykorzystano m.in. na wypłacenie dodatków do wynagrodzeń dla pracowników IB PAN zaangażowanych w realizację projektów, zakup specjalistycznej aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i oprogramowania, materiałów laboratoryjnych, zakup odzieży ochronnej dla wykonawców prac badawczych, pokrycie kosztów podróży służbowych.

Stosownie do zapisów § 6 pkt 5 umów z NCN roczny raport z realizacji projektu powinien być złożony do 31 marca danego roku. Pierwszy raport roczny składany jest za rok kalendarzowy, w którym okres realizacji projektu wyniósł co najmniej 8 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 136-415, 625, 629)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Załączniku nr 3 – „Kosztorys części projektu Partnera” do umowy nr UMO-2016/23/B/NZ8/00564 zawartej 6 września 2017 r. z NCN o realizację i finansowanie projektu „Zmiany w ekosystemie w wyniku inwazji *Reynoutria japonica*: powiązanie ilości i chemicznej jakości biomasy roślinnej z właściwościami gleby” określono, że szacunkowe koszty partnera w 2017 r. będą wynosiły 140,4 tys. zł. W dniu 11 września 2017 r. na rachunek bankowy IB PAN wpłynęło 505,3 tys. zł, przekazanych przez NCN. W dniu 30 stycznia 2018 r., tj. po ponad 4 miesiącach od daty otrzymania, przekazano partnerowi projektu środki należne za 2017 r. Zgodnie z postanowieniem § 4 pkt 3 umowy nr UMO-2016/23/B/NZ8/00564 zawartej 6 września 2017 r. z NCN o realizację i finansowanie projektu, lider, po uzyskaniu danej raty, przekazuje partnerowi niezwłocznie należną mu część środków wynikającą z kosztorysu części projektu dla partnera.

W dniu 11 września 2017 r. Kierownik projektu przesłała umowę z NCN w wersji elektronicznej Główniej Księgowej IB PAN oraz Zastępcy Dyrektora Instytutu ds. Ekonomicznych, informując jednocześnie, że projekt jest realizowany w ramach konsorcjum i IB PAN pośredniczy, jako lider, w przekazywaniu środków finansowych partnerowi.

Główna Księgowa IB PAN wyjaśniła, że środki należne partnerowi przekazała z opóźnieniem przez zapomnienie, po tym jak zorientowała się o wysokości kwoty, jaka została na koncie projektu na koniec 2017 r. Instytut Agrofizyki PAN nie upomniał się

o środki w 2017 r., gdyż, jej zdaniem, najprawdopodobniej nie zwrócił uwagi na ich brak. Dodała, że Instytut Botaniki PAN nie poniósł żadnych konsekwencji (w tym finansowych) z tego tytułu.

(dowód: akta kontroli str. 153, 162, 170-172, 626-627, 644)

Z zapisów na koncie 751 01 – Koszty finansowe – naliczone odsetki oraz z wyciągów dziennych z rachunku bankowego Instytutu wynikało, że do 28 lutego 2018 r. IB PAN nie został obciążony kosztami z tytułu nieterminowego przekazania środków finansowych partnerowi projektu.

(dowód: akta kontroli str. 645-649)

VI. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o niezwłoczne przekazywanie środków finansowych przeznaczonych dla partnera projektu „Zmiany w ekosystemie w wyniku inwazji *Reynoutria japonica*: powiązanie ilości i chemicznej jakości biomasy roślinnej z właściwościami gleby”.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 9 marca 2018 r.

Kontroler

Monika Gruszczyńska-Jasińska
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor